

Recensent:Wout Joling

Tineke en Jettie Kamphof: 'Typisch Tineke. Leukemie is helemaal niet leuk.' Uitgeverij Schrijverij Mooi Mens, Meppel 2010. ISBN: 9789490352127 (Kanker/Leukemie/ Acute Myeloïde/1)
Zie ook : <http://www.uitgeverijmooimens.nl/>

Soort boek/stijl/ziekte: Bijzonder is de vorm van dit boek dat in feite bestaat uit de weblogteksten die Tineke zelf, als een soort dagboek, tijdens haar leven schreef en de reacties daarop van haar moeder - en in enkele periodes ook van Wouter, de man van Tineke. Die maken dat de lezer de gebeurtenissen en emoties als het ware direct en van heel nabij meebeleeft.

Het eigenlijke verhaal wordt voorafgegaan door een tweeledig voorwoord, eerst een heel persoonlijke tekst van een bestuurslid van de Vereniging Ouders van een Overleden Kind, daarna een indringende herinnering van een arts die Tineke als zaalarts gedurende haar opname en overlijden heeft meegemaakt.

Het boek sluit af met zeven bijzondere teksten - een soort afscheidswaard - van haar man, haar vader, haar twee zussen, haar jongere broer, haar beste vriendin en tot slot van haar moeder: "Laatst vroeg iemand of het geen tijd werd dat ik het achter me liet. Toen dacht ik: dit laat je niet achter je, ik neem dit juist mee. De dood is niet eng, het hoort bij het leven, dat taboe moet doorbroken worden. Daarom ben ik na Tinekes overlijden begonnen aan de opleiding tot rouwtherapeut. Ik kan begrijpen en invoelen. Ik wil veel en open spreken over de dood."

Over de schrijvers: Tineke (geb. 1974) is de hoofdpersoon die op 29-jarige leeftijd getroffen wordt door acute leukemie. Zij is getrouwd met Wouter. Ze wil dolgraag kinderen en is op het moment dat de leukemie haar treft zwanger en heeft dan al twee miskramen achter de rug. Ze houdt van haar man en haar familie en heeft een hartsvriendin Anouk. Tineke is een heel spontane, levenslustige vrouw, met een heel optimistische kijk op het leven en een sterke eigen wil. Dat ze bruist van het leven blijkt bijvoorbeeld als het in 2004 en 2005 een tijd goed met haar gaat. Dan helpt ze haar broertje Jan met van alles en nog wat, als die het ouderlijk huis verlaat en op zichzelf gaat wonen. Dan geeft ze in een Zwolse kroeg een beterschapsfeest voor vrienden, collega's en familie rond haar dertigste verjaardag. Dan gaat ze met een vriendin hardlopen en ook gaat ze weer naar een popkoor. Dan is ze weer de echte oude Tineke met de tomeloze energie. Ze schrijft tijdens haar ziekte haar weblog, maar is ook actief op een Viva forum waar ze tussen 2001 en 2006 onder de naam Pippi heel veel berichten plaatst.

Jettie Kamphof (geb. 1956), co-auteur van het boek, is de moeder van Tineke, getrouwd met Henk en samen hebben zij behalve Tineke, de oudste, nog drie kinderen, Wilhelma, Nellie en zoon Jan. Jettie beleeft het ziekteproces van Tineke heel intens en geeft blijk van haar beleving en gevoelens in haar reacties op de weblogteksten van haar dochter. In februari 2006, een paar weken voor Tinekes dood, worden Jettie en haar man vrijwilligers bij KiKa. Een deel van de opbrengst van het boek gaat naar KiKa, een steunfonds voor kinderen met kanker.

Korte beschrijving: Dit boek gaat over de moedige strijd van Tineke Kamphof tegen haar ziekte, acute leukemie, een vorm van kanker die wordt veroorzaakt door een in korte tijd optredende woekering van kwaadaardige witte bloedcellen in het

beenmerg. De ziekte overvalt haar in april 2004 als ze 29 jaar is en aan de gevolgen waarvan zij uiteindelijk op 1 maart 2006 op 31 jarige leeftijd sterft.

Een aangrijpend en ontroerend verhaal van een jonge vrouw die tegen alle tegenslagen in steeds de mooie kant van het leven zoekt en vindt, maar uiteindelijk niet opgewassen is tegen de overmacht van de slopende ziekte.

Het boek bestaat uit de teksten die Tineke zelf schreef tijdens haar ziekte in de vorm van een weblog, steeds afgewisseld met teksten van haar moeder Jettie die in feite een commentaar en reflectie vormen op de beschrijvingen van Tineke.

Voorbeeld: Als Tineke op 19 april 2004, na het afbreken van haar zwangerschap, schrijft “Het is een feit dat het voor 99% zeker is dat ik na de behandelingen geen kinderen meer kan krijgen”, volgt direct daarna recht uit het hart de tekst van Jettie: “Lieve schat, je schrijft het zo nuchter. Je grootste wens in puin en dan heel misschien één procent kans op een zwangerschap.” Maar ook: “Wat ben je flink. Door jouw flinkheid kan ik me ook staande houden.”

Vanaf dat moment maakt Tineke alles mee wat het ziekteproces van iemand met acute leukemie kenmerkt. Bloedprikken, ingebrachte katheters, chemobehandeling, antibioticakuren, haaruitval, misselijkheid, medicijnen tegen de misselijkheid, moe, geen fut, ziekenhuis in, ziekenhuis uit, dokter die, zuster zo, enzovoort. Vrijdag 24 april 2004: “Omdat mijn vader vandaag jarig is heb ik Celebrations gekregen, in plaats van een gebakje, want dat mag ik op dit moment niet eten.”

Dagenlang onzekerheid of de zussen en broer geschikt zijn als beenmergdonor. En dan de domper op 11 mei: “De uitslag van het bloedonderzoek is bekend. Mijn broertje en zusjes zijn niet geschikt als donor!”

Na de eerste reeks van onderzoeken en chemobehandeling volgt eindelijk op 17 mei een blij bericht: “Ik mag naar huis vandaag.” Een week later op 24 mei zit de logeerpartij er alweer op: “Ik word weer opgenomen.” Er volgen weken van pogingen om de bloedwaarden van Tineke omhoog te krijgen, afname van beenmerg in verband met een eventuele behandeling met eigen stamcellen, koortsaanvallen en vervelende bijwerkingen zoals een rood opgezwollen gezicht door een kaakontsteking (“mijn hamsterwang”), waarna ze eindelijk op dinsdag 28 september 2004 kan schrijven: “Ik heb goed nieuws: de derde chemokuur is ook goed aangeslagen. Ik ben dus verlost van de ziekenhuisopnames en chemokuren. Hopelijk voor altijd.” Maar ook heel realistisch: “De kans dat de leukemie terug komt is 50%. Als het terug komt, dan is het meestal binnen één of twee jaar. De eerste jaren worden dus het spannendst. Na die twee jaar is de kans dat het terug komt kleiner, en als de leukemie na 5 jaar niet is teruggekomen dan ben ik in principe 100% genezen.”

Dan gaat het een hele tijd goed en groeit de hoop op een goede afloop. Maar Tineke blijft weinig bespaard. Eind november 2004 krijgt ze geen goed nieuws over de uitslag van een uitstrijkje. Een dag voor Kerst toont nader weefselonderzoek aan dat er ernstig afwijkende cellen zijn gevonden die op baarmoederhalskanker wijzen. Een geluk is echter dat bij de biopsie alle afwijkende cellen gelijk zijn weggehaald. In december vertelt haar kaakchirurg haar dat het hem het beste lijkt om alle vier de verstandskiezen te trekken. “Oeps, daar schrok ik wel van. Ik zie al op tegen het trekken van één verstandskies, laat staan van vier! Gelukkig hoeft alles niet in één keer te gebeuren, vanmorgen zijn er twee getrokken (linksonder en linksboven) en eind januari worden de andere twee getrokken.”

Op 21 juni 2005, na maanden van goed en gezond gevoel, slaat het noodlot opnieuw toe. “Ik ben vandaag voor controle naar de internist geweest en heb helaas geen goed nieuws. Mijn bloed zag er niet zo goed uit, de bloedplaatjes (trombocyten) waren

extreem gezakt en ook mijn leuko's zijn aan de lage kant." En moeder Jettie schrijft: "Meisje toch, wat een vreselijke teleurstelling en wat een afschuwelijk nieuws. Je kwam niet eens aan de vraag toe of je eerder zwanger mocht raken."

Vanaf dat moment beschrijft het boek van dag tot dag indringend het spannende verloop van de ziekte van Tineke, met ups maar ook steeds meer downs.

27 juni 2005: "Had ik al verteld dat ik uitslag op mijn benen heb? Dat is een bijwerking van de chemo, gelukkig doet het geen pijn en het jeukt ook niet."

17 juli 2005: "Later die nacht werd ik weer wakker van het bloed, weer de boel schoon gemaakt en gespoeld. Verder ging het wel redelijk. Ook vandaag heb ik koorts, met als hoogtepunt 39,6."

Soms mag Tineke naar huis, als ze koortsvrij is en haar leuko's en neuro's gestegen zijn. Elke verjaardag is een mijlpaal. 3 september 2005: "Jawel, ik ben vandaag al 31 jaar geworden!"

Een maand later is er goed nieuws over de leukemiebehandeling. "Ik heb goed nieuws. Het is zo goed als zeker dat er een donor voor me is gevonden! De arts kwam vandaag binnen en zei: "30 november."

Terwijl haar beide zussen zwanger zijn bereidt Tineke zich eind november 2005 voor op de stamceltransplantatie van een vreemde donor. Haar laatste kans. 6 december 2005: "Morgen gaat het dan eindelijk gebeuren, de stamceltransplantatie, het begin van mijn nieuwe leven!"

En na afloop de reactie van moeder Jettie: "Tja, het is achter de rug. Eigenlijk was het heel relaxt. Het is alleen nog geen garantie voor genezing. Dat zal pas na een hele tijd duidelijk zijn. Als dit niet aanslaat dan zijn er niet veel mogelijkheden meer. Ik weet dat ik daar niet van uit moet gaan maar het speelt toch door je hoofd."

Er zijn mooie momenten. De dag dat haar zus Wilhelma bevalt van haar tweede kindje. Het thuis meemaken van Nieuwjaarsdag 2006. "Ik heb niet zo veel puf om een stukje te schrijven maar ik wil jullie laten weten hoe het hier gaat, en jullie allemaal een heel GEZOND & GELUKKIG 2006 wensen."

Dan volgen de laatste weken van haar leven. Die zijn zwaar, omdat ze gevelde wordt door ernstige maag-darmklachten, die haar uitputten en waarvan ze uiteindelijk niet meer herstelt. Veel weblogberichten schrijft ze met hulp van haar man Wouter of hij schrijft deze in haar plaats. Dolgelukkig is ze als haar zusje Nellie op 1 februari van een kerngezonde zoon bevalt. En ook als een zuster een paar minuten extra tijd voor haar uittrekt als ze niet zo lekker in haar vel zit en "meteen de stand van de morfinepomp verhoogt."

Op 28 februari hebben Tineke en Wouter samen een gesprek op verzoek van de artsen. "Dit was geen positief gesprek. De arts vatte samen wat er de afgelopen periode allemaal met Tineke is gebeurd, ook wat de behandelingen betreft. Het duurt allemaal te lang en de medicijnen hebben te weinig effect."

Op 1 maart krijgt Tineke na de middag steeds meer pijn en wordt ze benauwder. Na wat extra medicatie gaat haar ademhaling steeds onregelmatiger en dan slaapt ze rustig in.

Aangrijpend en ontroerend is hoe Jettie die laatste momenten beschrijft, onder andere dat Tineke per se wil wachten op haar beste vriendin. "Anouk was nog onderweg naar Utrecht. Ze zat vast in het verkeer. Tineke wilde per se wachten tot ze afscheid genomen had van Anouk. Gelukkig duurde het niet lang meer voor ze kwam. Samen hebben ze even gepraat."

Wat viel op: Dit boek is een verhaal van teleurstelling en hoop, van verdriet en vreugde, van spanning en opluchting. De lezer wordt deelgenoot van elkaar

voortdurend afwisselende stemmingen. Het is het verslag van een gevecht om te leven. Een uiteindelijk vergeefs gevecht.

Het is in de eerste plaats het verhaal van Tineke. Maar tegelijk van haar moeder, van haar man, van haar familie en vrienden. Daarmee is het een intens relaas van gezamenlijke liefde geworden. Het is goed en vlot geschreven en leest makkelijk weg. De taal is direct en er wordt niet om feiten en moeilijke gevoelens heen gedraaid. Het boek is door de aansprekende vorm en inhoud een mooi monument voor een bijzondere, veel te vroeg gestorven vrouw geworden en zal tevens een steun voor lotgenoten en de naasten van die lotgenoten kunnen zijn.

Citaten: Enkele treffende citaten zijn verwerkt in de samenvattende beschrijving van het boek hierboven.